

14ος αιώνας, ο «χρυσός αιώνας» του σλαβικού μοναχισμού στο Άγιον Όρος (Αντώνιος - Αιμίλιος Ταχιάος, Σλαβολόγος)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

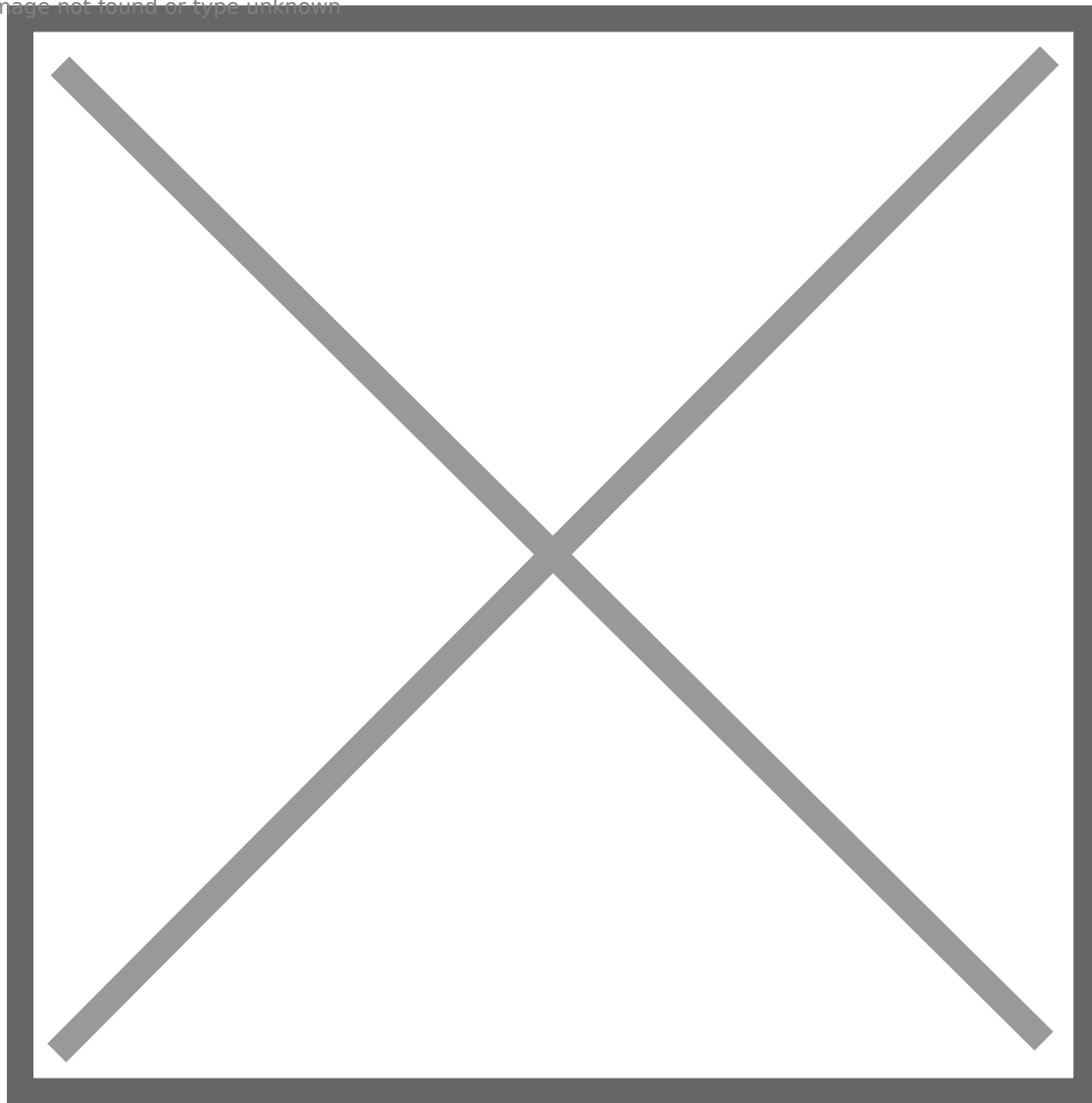
Το αγιορειτικό τυπικό, όπως το περιγράφει ο Δοσίθεος, δεν ήταν το τυπικό των μεγάλων μοναστηριών, αλλά το «σκητιωτικό», δηλαδή αυτό που εφαρμόζοταν στις σκήτες και τα κελλιά. Το τυπικό αυτό είχε γίνει γνωστό και στην Ρωσία, αλλά το τηρούσαν πλημμελώς. Όταν ήρθε ο Δοσίθεος στο Άγιον Όρος είχε την ευκαιρία να δει από κοντά την εφαρμογή του σκητιώτικου τυπικού, και όταν στην συνέχεια επέστρεψε στην Ρωσία, έσπευσε να πληροφορήσει γι' αυτό τους συμπατριώτες του μοναχούς.

Με το σύγγραμμα αυτό του Δοσιθέου το σκητιώτικο τυπικό αποκαταστάθηκε στην Ρωσία και διατηρήθηκε μέχρι τα μέσα του 13ου αιώνα, οπότε συνέβη η κατάλυση του Κράτους του Κιέβου από τους Τατάρους, και από αυτήν προέκυψε μια τεράστια εκκλησιαστική ανωμαλία, με συνέπεια να ατονήσει το τυπικό για έναν σχεδόν αιώνα και να αναζωογονηθεί αργότερα και πάλι.

Εξίσου αξιόλογο, όσο και το σκητιωτικό τυπικό, ήταν το σύγγραμμα του Δοσιθέου περί της ακολουθίας του Δωδεκαψάλμου, η οποία αποτελούσε αρχαιότατη νυκτερινή ακολουθία, που τελείτο τότε στο Άγιον Όρος. Προφανώς ο Δοσίθεος έγραψε το τυπικό της ακολουθίας αυτής με σκοπό να συμβάλει στην επιβίωση και την ακριβή τήρησή της μέσα και στα ρωσικά μοναστήρια.

Δυστυχώς οι περιστάσεις και τα ιστορικά γεγονότα στο δεύτερο μισό του 13ου αιώνα διέκοψαν τις επαφές της Ρωσίας με το Άγιον Όρος.

Image not found or type unknown

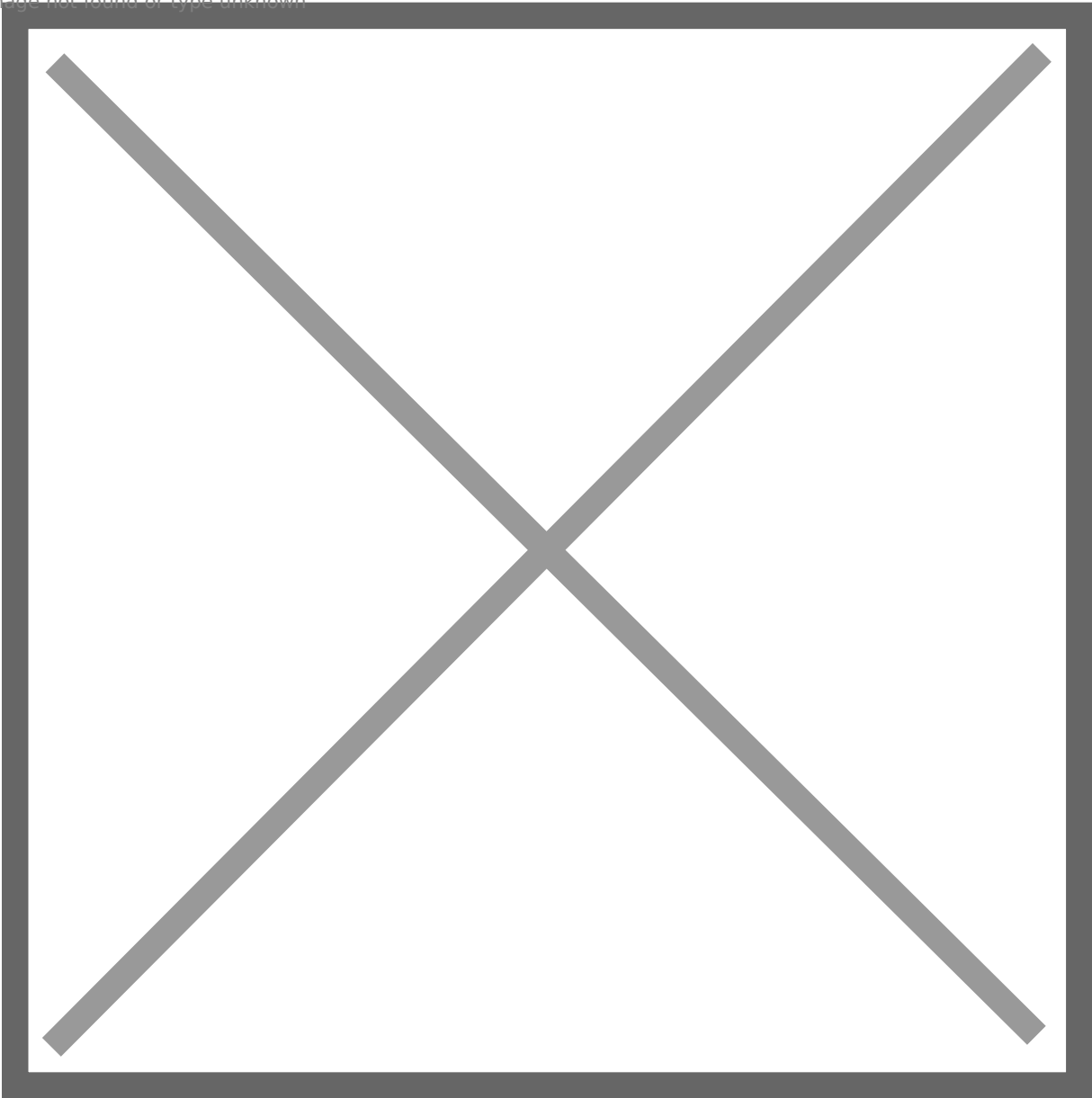
Άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1204.

Η τέταρτη Σταυροφορία υπήρξε ισχυρότατο πλήγμα τόσο για το Βυζαντινό Κράτος, όσο και για ολόκληρη την Ορθόδοξη Εκκλησία. Εξάλλου η κατάληψη το 1240 του Κιέβου από τους Τατάρους, η οποία είχε ως συνέπεια την κατάλυση του ομώνυμου ισχυρού Ρωσικού Κράτους, παρέλυσε για μακρύ διάστημα την πολιτική

και εκκλησιαστική ζωή της Ρωσίας.

Τα ρωσικά μοναστήρια, τα οποία βρίσκονταν σε επαφή με το Άγιον Όρος, υπέστησαν ποικίλες καταστροφές, πολλά δε από αυτά ερημώθηκαν ολότελα. Απαιτήθηκε πολύς χρόνος ώσπου να ιδρυθούν νέες μονές στην Ρωσία, καμία όμως από αυτές δεν μπόρεσε, μέχρι τον 14ο αιώνα τουλάχιστον, να αποκτήσει την αίγλη που είχε η Λαύρα του Κιέβου πριν από την ταταρική επιδρομή.

Image not found or type unknown

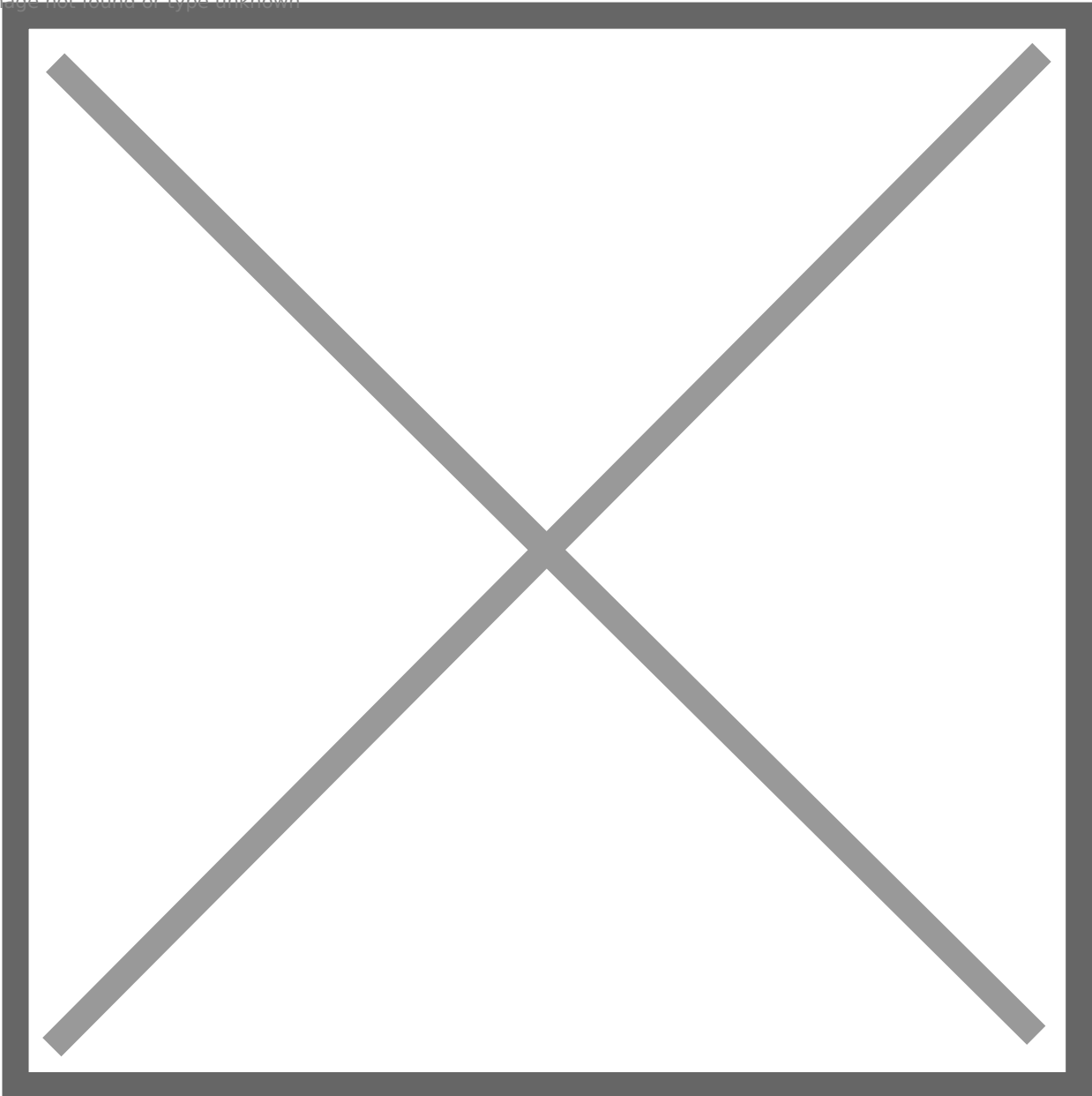
Δεξιά, ο αγιορείτης Σέρβος Αρχιεπίσκοπος Δανιήλ.

Το Άγιον Όρος γνώρισε επίσης λεηλασίες και καταστροφές. Στις αρχές του 14ου αιώνα προέβησαν σε επιδρομή οι Καταλανοί, οι οποίοι άφησαν ανεξάλειπτες τις ζοφερές αναμνήσεις στην μνήμη των Αγιορειτών. Θύμα της επιδρομής αυτής το

1309 υπήρξε και η ρωσική Μονή του Αγίου Παντελεήμονος, την οποία, αφού με δόλιο τρόπο πυρπόλησαν οι επιδρομείς, κάηκε αυτή ολοκληρωτικά.

Διασώθηκε μόνο ο πύργος της, μέσα στον οποίο βρισκόταν αυτόπτης μάρτυρας των συμβάντων ο Σέρβος αρχιεπίσκοπος Δανιήλ μαζί με κάποιους μοναχούς.

Image not found or type unknown

Ο Αυτοκράτορας Ανδρόνικος ο Β' (αριστερά) και ο κρής των Σέρβων Στέφανος Μιλούτιν.

Η φωτιά έκαψε τα κτήρια της μονής και όλη την κινητή της περιουσία, στην οποία συγκαταλεγόταν πλήθος χειρογράφων και άλλων πολύτιμων για την Ιστορία εγγράφων, πράγμα που πιστοποιείται και από το χρυσόβουλλο που εξέδωσε για την μονή τον Σεπτέμβριο του 1311 ο αυτοκράτορας Ανδρόνικος Β'.

Ήταν ευτύχημα ότι, με την μεσολάβηση του κράλη των Σέρβων Στέφανου Μιλούτιν, ο Ανδρόνικος απέδωσε στην μονή τα κτήματα που κατείχε στην Θεσσαλονίκη και την Καλαμαριά, και με αυτόν τον τρόπο την εξασφάλισε οικονομικώς.

Ο κράλης των Σέρβων Στέφανος Ντουσάν.

Με την κατάληψη του Αγίου Όρους το 1345 από τον κράλη των Σέρβων Στέφανο Ντουσάν, η ρωσική μονή άρχισε να δέχεται πλούσιες τις χορηγίες του Σέρβου βασιλιά, ο οποίος αποδείχθηκε προστάτης και ευεργέτης των σλαβικών ιδιαιτέρως μονών. Στις κτήσεις της ρωσικής μονής πρόσθεσε αυτός νέα χωριά, την κήρυξε αυτόνομη βασιλική μονή και ανεξάρτητη από τον «πρώτο» του Αγίου Όρους και τοποθέτησε ηγούμενό της τον λογιότατο Σέρβο μοναχό Ησαία.

Βεβαίως το ζωηρό ενδιαφέρον του Ντουσάν για την ρωσική μονή, που βρισκόταν σε πλήρη οικονομική παρακμή, είχε ως συνέπεια και τον μερικό εκσερβισμό της. Ωστόσο δημιούργησε τις απαραίτητες υλικές προϋποθέσεις για την επιβίωσή της και την επανασύνδεση στα μέσα του 14ου αιώνα των σχέσεων της Ρωσίας με τον Άθω, δηλαδή στην λαμπρή εποχή που βρισκόταν σε ακμή η ησυχαστική κίνηση. Από το δεύτερο μισό του 14ου αιώνα οι σχέσεις της Ρωσίας με το Άγιον Όρος

επαναλαμβάνονται στενότερες, οι δε επιδράσεις της πνευματικής του ζωής επάνω της είναι κατά πολύ εμφανέστερες.

Εξάλλου μπορούμε να πούμε ότι ο 14ος αιώνας αποτελεί τον «χρυσό αιώνα» του σλαβικού μοναχισμού στο Άγιον Όρος, όχι μόνο λόγω της παρουσίας εδώ μεγάλου πλήθους Σλάβων μοναχών, αλλά ιδίως της μόρφωσης και των σπάνιων αρετών πολλών από αυτούς.

[Αν θέλετε να διαβάσετε όλο το άρθρο πατήστε εδώ](#)